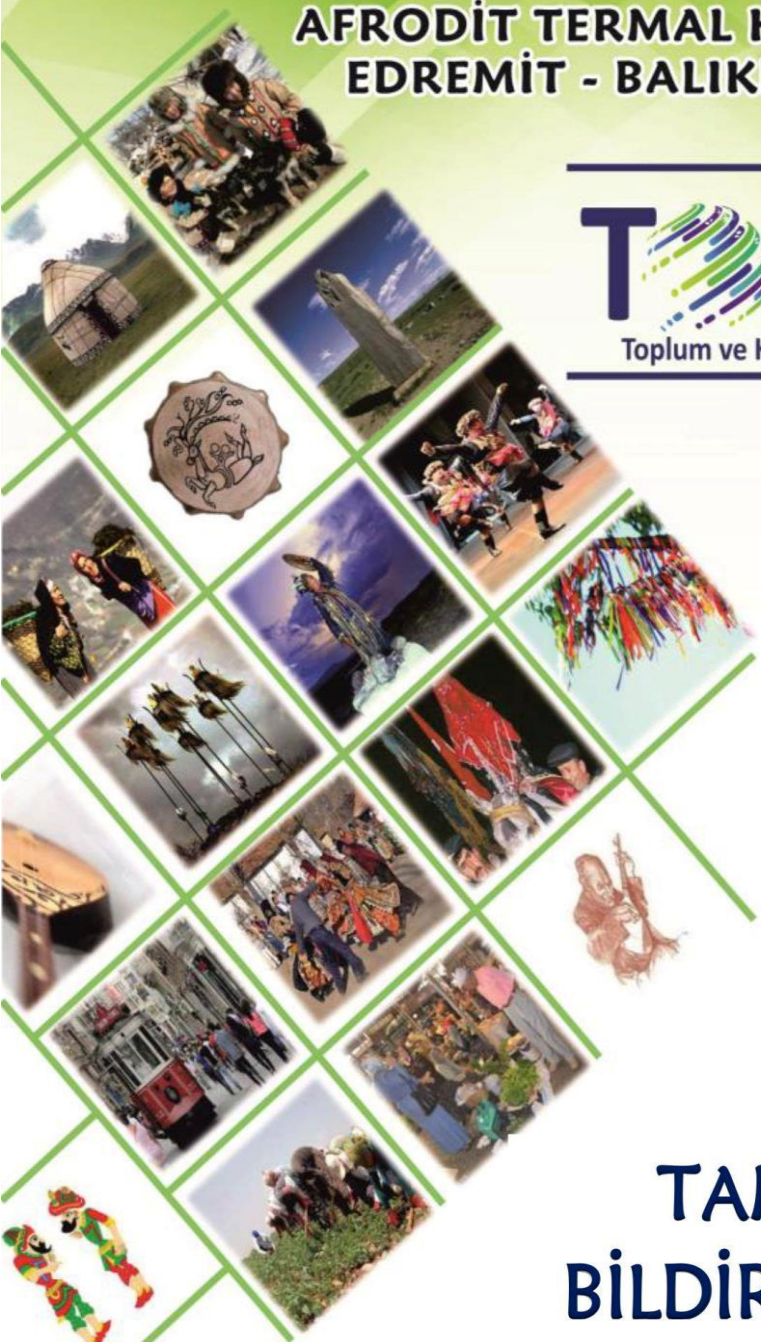
ULUSLARARASI
TOPLUM ve KÜLTÜR ARAŞTIRMALARI SEMPOZYUMU

3-5 EKİM 2019

AFRODİT TERMAL HOTEL
EDREMİT - BALIKESİR

TOKÜAD
Toplum ve Kültür Araştırmaları Derneği

- Dil
- Edebiyat
- Tarih
- Sanat Tarihi
- Coğrafya
- Halk Bilimi
- Sosyoloji
- Psikoloji
- Antropoloji
- Felsefe

TAM METİN BİLDİRİLER KİTABI

ULUSLARARASI TOPLUM VE KÜLTÜR ARAŞTIRMALARI SEMPOZYUMU

(3-5 EKİM 2019 BALIKESİR/EDREMİT)

TAM METİN BİLDİRİLER KİTABI

Editör
Doç. Dr. Mustafa AÇA

TOKÜAD
Toplum ve Kültür Araştırmaları Derneği
YAYINLARI

“Uluslararası Toplum ve Kültür Araştırmaları Sempozyumu (3-5 Ekim 2019 Balıkesir/Edremit) Tam Metin Bildiriler Kitabı”

Yayın Yılı: 2019
Yayın Yeri: Çanakkale
ISBN: 978-605-80350-0-3
Yayınevi Editörü: Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU
Yayın Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet AÇA
Kapak Tasarım: Dr. Mustafa Dinç
Redaktör: Samet Doykun

© Toplum ve Kültür Araştırmaları Derneği
TOKÜAD Yayınları
Dümrek Köyü, No: 130, Merkez/Çanakkale
web: www.tokuad.org.tr
e-posta: tokuad.dernegi@gmail.com
toplumvekulturarastirmalari@gmail.com
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No: 43391

Kitapta yer alan yazıların hukukî ve akademik sorumluluğu yazarlarına aittir.

İÇİNDEKİLER

SEMPOZYUM KURULLARI VI
KATILIMCI ÜLKELER LİSTESİ VIII
KATILIMCI LİSTESİ VIII
SEMPOZYUM PROGRAMI XI
AÇILIŞ SUNUMU 1
SOSYAL BİLİMLER VE FELSEFE 1
Prof. Dr. Ahmet ARSLAN
BİLDİRİLER 16
TÜRK HALK BİLİMİ ARAŞTIRMALARINDA BİLİMSEL BAKIŞ VE ETİK SORUNLARI ÜZERİNE TESPİTLER 16
Doç. Dr. Mustafa AÇA
KASTAMONU-TAŞKÖPRÜ'YE BAĞLI ÇAYCEVHER KÖYÜNDE ÇOCUK OYUNLARININ DÜNÜ-BUGÜNÜ 40
Arş. Gör. Dr. Sagıp ATLI
AZERBAYCAN-DAĞISTAN-TÜRKİYE İLİŞKİLERİ AÇISINDAN KUMUK HASAY HAN USMİYEV'İN FAALİYETLERİ 73
Dr. Aynur QEZENFER QIZI
GELENEĞİN YENİDEN DÜZENLENİŞİ: LOKMA TATLISI 79
Arş. Gör. Berk YILMAZ
GENEL TÜRKÇEDE E-İ MESELESİ 86
Prof. Dr. Mesut ŞEN
TUVA TÜRKÇESİ VE TUVA DESTANLARININ SÖZ VARLIĞINDA EKSİLTME VE EPİTETLER YOLUYLA YER EDİNMİŞ UNSURLAR 96
Dr. Öğr. Üyesi Emin Erdem ÖZBEK
YAŞAR KEMAL'İN "İNCE MEMED" ROMANINDAKİ ESKİ (ARKAİK) SÖZLER ÜZERİNE BİR İNCELEME 108
Dok. Öğr. Fatma Burcu TÜRKER
KÜLTÜR TURİZMİNE GELENEK, FOLKLORİZM VE FAKELORE AÇISINDAN BİR BAKIŞ: KURGUDAN GERÇEKLİĞE ÂŞIKLAR ŞELALESİ 123
Dr. Öğr. Üyesi Berna AYAZ
KAZAN TATARLARININ HALK KÜLTÜRÜNDE MİTOLOJİK SAYILAR 133
Öğr. Gör. Dr. Fatma TEKİN
DİLMAC DERGİSİNDE BULUNAN ÂŞIK EDEBİYATI YAZILARI ÜZERİNE BİR İNCELEME ..147
Dok. Öğr. Gökhan KARABUDAK

GELENEĞİN AKTARILMASINDA TÜRK VE KÜRT KADININ ROLÜ: AVŞA ADASI ÖRNEĞİ... 162
Yük. Lis. Öğr. Ayşe SEZER
BURDUR İLİ ÇAVDIR YÖRESİ AĞZINDA ŞİMDİKİ ZAMAN DEĞİŞKESİ (-BĀ / -BŌ) 183
Prof. Dr. Mesut ŞEN- Dok. Öğr. Ayşe ERBAY
TÜRKİYE TÜRKÇESİNİN YENİ ZARF-FİİL YAPILARI VE BU YAPILARIN TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDEKİ YERİ 194
Arş. Gör. Dr. Ebru KABAKÇI-YEŞİLTEPE
TÜRK DİLİNDE SORU VE NEZAKET 204
Yük. Lis. Öğr. Begüm ARSLAN
KARIŞIK DİLLİ BİR METİN: RİSĀLE-İ NŪR-NĀME 211
Yük. Lis. Öğr. Gizem ALTINKAL 211
21. YÜZYIL FOLKLOR ARAŞTIRMALARINDA YENİ PERSPEKTİFLER 226
Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU
GELENEKSELDEN GÜNÜMÜZE ÇOCUK OYUNLARI 232
Dr. Öğr. Üyesi Zekiye ÇAĞIMLAR
TÜRK KÜLTÜR VE İNANCINDA MEZARLIKTA YEME-İÇME RİTÜELİ: TORUNLU KÖYÜ ÖRNEĞİ 251
Arş. Gör. Dr. Serkan KÖSE
KENT KÜLTÜRÜ BAĞLAMINDA BAHÇE GELENEĞİ VE BAHÇE GELENEĞİNİN SÜRDÜRÜLMESİNDE DİNİ KURUMLARIN ROLÜ: PİYALE PAŞA CAMİİ VE HEYBELİADA RUHBAN OKULU ÖRNEĞİ 263
Yük. Lis. Öğr. Şerife Sinem ÇELİK - Dok. Öğr. Berkant ÖRKÜN
MEKÂNIN HİKÂYESİ: MAĞARA ARKADAŞLARI 279
Dr. Öğr. Üyesi Fatma SÖNMEZ
CERÎDE-İ SÛFİYYEDEKİ SÛFİYÂNE LUGAZLAR VE MANZÛM CEVAPLARI 304
D. Öğr. Üyesi Mehmet ALTUNMERAL
FALİH RIFKI'NIN DENEYSEL ROMAN'I 320
Arş. Gör. Dr. Tuncay BOLAT
TEZAHÜRATLARI BESLEYEN BİR KAYNAK OLARAK ŞİİR 329
Dok. Öğr. Meltem Deniz DOĞAN
BİÇİMSEL VE İŞLEVSEL NİTELİKLERİYLE TÜRK HALK ANLATILARINDA ARAP/ZENCİ İMAJI 337
Öğr. Gör. Dr. Adil ÇELİK
TÜRK HALK KÜLTÜRÜNDE KÖTÜCÜL VARLIK OLARAK SARIKIZ 350
Dok. Öğr. Tuğba AYDOĞAN

ARDAHAN YÖRESİ HALK HEKİMLİĞİ VE HALK VETERİNERLİĞİ UYGULAMALARINDA HAYVAN DIŞKISI KULLANIMI ÜZERİNE BİR İNCELEME 359
Yük. Lis. Öğr. Cansu İRMAK
DİVAN ŞİİRİNDE ESTETİK BİR UNSUR OLARAK DEĞERLİ TAŞLAR 370
Dr. Öğr. Üyesi Seda UYSAL BOZASLAN
ÂFET-İ DEVRÂN: DİVAN ŞAİRLERİNİN GÖZÜNDEN XVII. YÜZYILDA İSTANBUL'DA MEYDANA GELEN AFETLER..... 395
Arş. Gör. Özge ÖZBAY KARA
KLASİK TÜRK NESRİNDE Kİ BAĞLACININ KULLANIMINA YÖNELİK BAZI TESPİTLER... 410
Dok. Öğr. Önder YAŞAR
LEBÎB-İ ÂMİDÎ'NİN TORUNLARI İÇİN YAZDIĞI ŞİİRLER 420
Arş. Gör. Gökçehan Aysel YILMAZ
YENİ GÜN/ERGENEKON (NEVRUZ) VE HIDIRELLEZ'DE OYNANAN GELENEKSEL TÜRK SPORLARININ SOSYO-KÜLTÜREL TEMELLERİ 429
Dr. Öğr. Üyesi Nursel UYANIKER
ÇUVAŞ KÜLTÜR MİTLERİ 441
Arş. Gör. Dr. Cemalettin YAVUZ
BABA MANSUR OCAĞI ANLATILARI: TUNCELİ ÖRNEĞİ..... 465
Yük. Lis. Öğr. Almira KOÇ
ÇANAKKALE TAHTACILARINDA İKRAR ALMA RİTÜELİ 481
Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU
OSMANLI-TÜRK TOPLUMUNDA SERMAYE BİRİKİMİ SORUNU 487
Dr. Öğr. Üyesi Aznavur DEMİRPOLAT
HACI PESENDÎ'NİN ORTAKÇI DESTANI'NA HALKBİLİMSEL BİR BAKIŞ 497
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa DİNÇ
ANADOLU COĞRAFYASINDA KARAMANLILAR 508
Gazeteci Yazar Oğuz ÖZDEM
TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE VE KIRIM TATAR TÜRKÇESİNDE YETERLİK FİİLİ 529
Prof. Dr. Hülya SAVRAN
LACİVERT TAŞI'NDA ÖZEL BİR DİL: ÇERÇİ DİLİ..... 538
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Turan TÜRK-Uzm. Gülüzar DEMİR
EFSANELERLE DESTEKLENEN MUSAHİPLİK GELENEĞİ 556
Dr. Öğr. Üyesi Seval KASIMOĞLU-Lis. Öğr. Banu ONAT
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ÇILDIR GÖLÜ BALIKÇILIĞINDAKİ GELİŞMELER 566
Dr. Mustafa ZENGİN

TÜRK DÜNYASI ATASÖZÜ VE DEYİMLERİNDEKİ KÖPEK ALGISI ÜZERİNE BİR İNCELEME ... 605
Uzm. Züleyha TÜRKERİ BALTACI
70'Lİ YILLARDAN GÜNÜMÜZE DİL VE ÜSLUP EKSENİNDE DÜĞÜN DAVETİYELERİ VE KİMLİK ... 627
Prof. Dr. A. Mevhibe COŞAR
TÜRKÇEDEKİ ABDEST SÖZÜNÜN KÖKENİ ... 644
Doç. Dr. Özkan ÖZTEKTEN
ABRAHAM KARİTSKİ KİTABI'NDA BULUNAN TÜRKÇE METİNLERE BİR ÖRNEK: İÇKİNİN GÜNAHLARI HAKKINDA BİR ŞİİR ... 654
Doç. Dr. Galina MİŞKİNİENE-Doç. Dr. Hüseyin DURGUT
GÜNÜMÜZ TÜRK TOPLUMU ÖZELİNDE GİRİŞİMCİLİK VE KÜLTÜR İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME ... 665
Yük. Lis. Öğr. Abdullah KÜR
GELENEKSEL FORMLARLA YENİ TARZ VE ÜSLUPLARIN İCRASI BAĞLAMINDA DASTAR DOKUMACILIĞI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME ... 675
Doç. Dr. Aslı BÜYÜKOKUTAN TÖRET
EDEBİYATIN SİYASETLE İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA EDEBİ ESERLER İLE MÜZİĞİN SEÇİM KAMPANYALARINDA YERİ ... 696
Yük. Lis. Öğr. Dilay NAKIŞ
MİTOLOJİNİN YENİDEN AKTARIMI BAĞLAMINDA BİR SİNEMA FİLMİ ÖRNEĞİ: 'MOTHER' ... 709
Yük. Lis. Öğr. Ufuk AYMAZ
MONDROS MÜTAREKESİNİN TÜRK DENİZ GÜCÜNDE OLUŞTURDUĞU ZAAFİYET ve KARADENİZ SAHİLLERİNİN KORUNMASI İÇİN ALINAN TEDBİRLER ... 726
Prof. Dr. Mehmet OKUR
OSMANLI'DA BİLİM TARİHİ ÇALIŞMALARI ... 746
Dok. Öğr. Tuğşat GÜZELOĞLU
CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK MODERNLEŞMESİ PROJESİNDE KADINLARIN TOPLUMSAL YAŞAMDAKİ KONUMLARI VE ROLLERİ ... 756
Dok. Öğr. Suat AYHAN
MODERN VE POST-MODERN DÜŞÜNCENİN DİNE YAKLAŞIMI ... 769
Dok. Öğr. Bilal BEKALP
VAROLUŞÇULUK ANLAYIŞI BİR POSTHÜMANİZM MİDİR? ... 784
Arş. Gör. Halis ÇAVUŞOĞLU
TÜRKİYE'DEKİ HALKBİLİMİ ARAŞTIRMALARINI NASIL KURTARABİLİRİZ? ... 791
Prof. Dr. Mehmet AÇA
"SIRAÇ" BELGESELİNİ FOLKLORİK FİLM BAKIŞIYLA OKUMAK ... 800
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa DİNÇ

BALIKESİR YÖRESİ KADIN BAŞLIKLARI 808
Uzm. Yasemin TOKMAK
AMUCA BEKTAŞİLERİNDE GÖÇÜNMENİN ARDINDAN (KILAVUZLU KÖYÜ ÖRNEĞİ) .. 823
Yük. Lis. Öğr. Saygın CELEPOĞLU
TÜRK MİLLİ HAREKETİNİN MÜSLÜMAN DEVLET VE TOPLUMLARLA İLİŞKİLERİ 839
Prof. Dr. Mehmet OKUR
BALIKESİR YÖRESİ KADIN FOLKLORUNDA SİMGESEL İFADE BİÇİMLERİ 854
Doç. Dr. Mustafa AÇA
TAHTACILARIN YAZILI KAYNAKLARINDAN İMAM CAFER-İ SADIK BUYRUĞU'NUN İZMİR NÜSHASI ÜZERİNE BİR İNCELEME 870
Arş. Gör. Samet DOYKUN
OSMANLI EDEBİYATINDA BİR EDEBÎ ELEŞTİRİ METNİ: ŞERH-İ CEDÎD Ü MUHTASAR-I MÜFÎD 880
Dr. Öğr. Üyesi Taner GÖK
EDHEM NEJAD'A BİR DE YİĞİT TÜRKLER'DEN BAKMAK 895
Dr. Öğr. Üyesi Bilgin GÜNGÖR- Dr. Nilgün BÜYÜKER GÜNGÖR
SESSİZ EV'DEN BEYAZ KALE'YE ORHAN PAMUK'TA TARİH YAZIM SORUNSALI 917
Arş. Gör. Dr. Tuncay BOLAT
AHMET HAŞİM'İN GEZİ YAZILARINDA FRANSIZ EDEBİYATI 929
Yük. Lis. Öğr. Feyza ÇELİK
KADIN EMEĞİNE ÇELME TAKILMASI: SOSYOLOJİK BİR DEĞERLENDİRME 937
Dr. Öğr. Üyesi Yonca ALTINDAL
HALK BİLİMİ MÜZECİLİĞİ VE KAPADOKYA YAŞAYAN MİRAS MÜZESİ ÖRNEĞİ 947
Yük. Lis. Öğr. Songül YEŞİL
TASAVVUF ÖĞRETİSİNE DAİR BİR RİSALE: RİSÂLE-İ CEVÂHİRÜ'L-ESRÂR 959
Doç. Dr. Ferudun Hakan ÖZKAN
GÜNLÜK HAYATINI ŞİİRE AKSETTİREN BİR ŞAİR: MUHYÎ-İ GÜLŞENÎ 975
Dok. Öğr. Önder YAŞAR
HULÛSÎ'NİN VESÎLETÜ'L-MERÂM ADLI ESERİNDEKİ ŞERH METODU 987
Yük. Lis. Öğr. Aybike ÇELİK
BİR ŞERH METNİ OLARAK ŞERH-İ KENZÜ'L-ÂRİFÎN 1000
Yük. Lis. Öğr. Emine BUHUR
TÜRK TARİH VE EDEBİYATININ TEMEL KAYNAKLARI OLARAK SEYFEDDİN AKSIKENTÎ'NİN MECMÛ'Ü'T-TEVÂRÎH'İ İLE EBUL-GAZİ BAHADIR HAN'IN ŞECERE-İ TERÂKİME'Sİ 1010
Prof. Dr. Mehmet ÇERİBAŞ

SEMPOZYUM KURULLARI

DÜZENLEME KURULU
(Orginizing Board)

Prof. Dr. Mehmet AÇA
Doç. Dr. Hüseyin DURGUT
Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU
Doç. Dr. Mustafa AÇA
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Turan TÜRK
Dr. Öğr. Üyesi Bilgin GÜNGÖR
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa DİNÇ

BİLİM ve DANIŞMA KURULU
(Science and Advisory Board)

Prof. Dr. Alfina SİBGATULLİNA (Moskova Bilimler Akademisi-Rusya)
Prof. Dr. Almas ŞEYHULOV (Başkurt Devlet Üniversitesi-Rusya)
Prof. Dr. Asiye Mevhibe COŞAR (Karadeniz Teknik Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Aynur KOÇAK (Yıldız Teknik Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Baki ASİLTÜRK (Marmara Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Beyhan KESİK (Giresun Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Bülent BAYRAM (Kırklareli Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Cüneyt ISSI (İstanbul Medeniyet Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Çetin PEKACAR (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Elfiya YUSUPOVA (Kazan Federal Üniversitesi-Rusya)
Prof. Dr. Erdal ŞAHİN (Marmara Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Esma ŞİMSEK (Fırat Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. F. Gülay MİRZAOĞLU SIVACI (Hacettepe Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Günay KARAAĞAÇ (Ardahan Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Hatice ŞAHİN (Bursa Uludağ Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Hatice ŞİRİN (Ege Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Hülya ARSLAN EROL (Gaziantep Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. İbrahim ŞAHİN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Nezir TEMUR (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. İlsiyar ZAKİROVA (G. İbrahimov Dil, Edebiyat ve Sanat Enstitüsü-Rusya)
Prof. Dr. İrfan MORİNA (Priştina Üniversitesi-Kosova)
Prof. Dr. İsa ÖZKAN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Kemalettin KUZUCU (Marmara Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. M. Naci ÖNAL (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Medine SİVRİ (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Mehmet AÇA (Marmara Üniversitesi-Türkiye)

Prof. Dr. Mehmet ÇERİBAŞ (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Mehmet OKUR (Karadeniz Teknik Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Mesut ŞEN (Marmara Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Metin ARIKAN (Dokuz Eylül Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Metin KARADAĞ (Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi-KKTC)
Prof. Dr. Muhtar KAZIMOĞLU (Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi-Azerbaycan)
Prof. Dr. Mustafa ARSLAN (Pamukkale Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Mustafa ÖNER (Ege Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Nebi ÖZDEMİR (Hacettepe Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK (Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Nikolay YEGOROV (Çuvaş Devlet Sosyal Bilimler Enstitüsü-Rusya)
Prof. Dr. Ozan YILMAZ (Sakarya Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Rahim TARIM (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Salahaddin BEKKİ (Ahi Evran Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Sebahat DENİZ (Marmara Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Serpil AYGÜN CENGİZ (Ankara Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Suzan CANHASİ (Priştina Üniversitesi-Kosova)
Prof. Dr. Şeref ULUOCAK (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Şerif KORKMAZ (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Ülkü ELİUZ (Karadeniz Teknik Üniversitesi-Türkiye)
Prof. Dr. Vahit TÜRK (İstanbul Kültür Üniversitesi-Türkiye)
Doç. Dr. Abdullah AKAT (Karadeniz Teknik Üniversitesi-Türkiye)
Doç. Dr. Ahmet Özgür GÜVENÇ (Atatürk Üniversitesi-Türkiye)
Doç. Dr. Ali SELÇUK (Erciyes Üniversitesi-Türkiye)
Doç. Dr. Aslı BÜYÜKOKUTAN TÖRET (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi-Türkiye)
Doç. Dr. Bülent ŞEN (Kırklareli Üniversitesi-Türkiye)
Doç. Dr. Ferudun Hakan ÖZKAN (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Türkiye)
Doç. Dr. Galina MİŞKİNİENE (Vilnius Üniversitesi-Litvanya)
Doç. Dr. Hüseyin DURGUT (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Türkiye)
Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Türkiye)
Doç. Dr. Mehmet ÇEVİK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi-Türkiye)
Doç. Dr. Mehmet GÜNEŞ (Marmara Üniversitesi-Türkiye)
Doç. Dr. Meryem BULUT (Ankara Üniversitesi-Türkiye)
Doç. Dr. Murat CERİTOĞLU (Ankara Üniversitesi-Türkiye)
Doç. Dr. Murat KARATAŞ (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Türkiye)
Doç. Dr. Mustafa AÇA (İzmir Demokrasi Üniversitesi-Türkiye)
Doç. Dr. Nuran MALTA MUHAXHERİ (Priştina Üniversitesi-Kosova)
Doç. Dr. Özkan KESKİN (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Türkiye)
Doç. Dr. Özkan ÖZTEKTEN (Ege Üniversitesi-Türkiye)
Doç. Dr. Pervin ERGUN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi-Türkiye)
Doç. Dr. Tudora ARNAUT (Kiev Milli Taras Şevçenko Üniversitesi-Ukrayna)
Dr. Abonoz KÜÇÜK (Giresun Üniversitesi-Türkiye)
Dr. Ahmet Turan TÜRK (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Türkiye)

Dr. Aynur QEZENFER QİZİ (Azerbaycan Milli İlimler Akademisi-Azrerbaycan)
Dr. Aznavur DEMİRPOLAT (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Türkiye)
Dr. Berna AYAZ (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi-Türkiye)
Dr. Bilgin GÜNGÖR (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Türkiye)
Dr. Derya ÖZCAN (Uşak Üniversitesi-Türkiye)
Dr. Ebrar AKINCI (İstanbul Üniversitesi-Türkiye)
Dr. Elsev BRİNA LOPAR (Prizren Ushkin Hoti Universitesi-Kosova)
Dr. Erkan HİRİK (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi-Türkiye)
Dr. Gözde GÜNGÖR (Sinop Üniversitesi-Türkiye)
Dr. Hayrettin İhsan ERKOÇ (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Türkiye)
Dr. Kamila STENAK (Varşova Üniversitesi-Polonya)
Dr. Kristina LAVYSH (Belarus Sanat Enstitüsü-Belarus)
Dr. Mustafa DİNÇ (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Türkiye)
Dr. Nursel UYANIKER (Marmara Üniversitesi-Türkiye)
Dr. Selma ERGİN SOL (Trakya Üniversitesi-Türkiye)
Dr. Serdan KERVAN (Prizren Ushkin Hoti Universitesi-Kosova)
Dr. Serkan KÖSE (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi-Türkiye)
Dr. Taner GÖK (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Türkiye)
Dr. Yonca ALTINDAL (Balıkesir Üniversitesi-Türkiye)

SEKRETERYA KURULU
(Secretary Board)

Arş. Gör. Dr. Tuncay BOLAT (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Türkiye)
Arş. Gör. Samet DOYKUN (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Türkiye)

KATILIMCI ÜLKELER LİSTESİ
(Participant Countries Lists)

Türkiye Cumhuriyeti (Republic of Turkey)
Arnavutluk Cumhuriyeti (Republic of Albania)
Azerbaycan (Republic of Azerbaijan)
Kosova (Republic of Kosovo)
Litvanya (Republic of Lithuania)
Makedonya (Republic of Macedonia)

KATILIMCI LİSTESİ
(Participants Lists)

Prof. Dr. Ahmet ARSLAN (Ege Üniversitesi, Emekli)
Prof. Dr. Asiye Mevhibe COŞAR (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Hülya SAVRAN (Balıkesir Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet AÇA (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet ÇERİBAŞ (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet OKUR (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Mesut ŞEN (Marmara Üniversitesi)
Doç. Dr. Aslı BÜYÜKOKUTAN TÖRET (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)
Doç. Dr. Ferudun Hakan ÖZKAN (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Doç. Dr. Galina MİŞKİNİENE (Vilnius Üniversitesi-Litvanya)
Doç. Dr. Hüseyin DURGUT (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Doç. Dr. Mustafa AÇA (İzmir Demokrasi Üniversitesi)
Doç. Dr. Nuran MALTA MUHAXHERİ (Priştina Üniversitesi-Kosova)
Doç. Dr. Özkan ÖZTEKTEN (Ege Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Turan TÜRK (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Aznavur DEMİRPOLAT (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Berna AYAZ (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Bilgin GÜNGÖR (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Emin Erdem ÖZBEK (Balıkesir Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Fatma SÖNMEZ (Balıkesir Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ALTUNMERAL (Bartın Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa DİNÇ (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Nursel UYANIKER (Marmara Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Seda UYSAL BOZASLAN (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Seval KASIMOĞLU (Çankırı Karatekin Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Taner GÖK (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Yonca ALTINDAL (Balıkesir Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Zekiye ÇAĞIMLAR (Çukurova Üniversitesi)
Arş. Gör. Dr. Ahmet KESKİN (Giresun Üniversitesi)
Arş. Gör. Dr. Cemalettin YAVUZ (Trakya Üniversitesi)
Arş. Gör. Dr. Sagıp ATLI (Manisa Celal Bayar Üniversitesi)
Arş. Gör. Dr. Serkan KÖSE (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)
Arş. Gör. Dr. Tuncay BOLAT (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Öğr. Gör. Dr. Fatma TEKİN (Ege Üniversitesi)
Öğr. Gör. Dr. Nilgün BÜYÜKER GÜNGÖR (Düzce Üniversitesi)
Dr. Alban FOÇİ (Tiran Üniversitesi-Arnavutluk)
Dr. Aynur QEZENFER QİZİ (Milli İlimler Akademisi Folklor Enstitüsü-Azerbaycan)
Dr. Ekber ENVERİ (Nevşehir İl Göç İdaresi Müdürlüğü)
Dr. Elsev BRİNA LOPAR (Prizren Ushkin Hoti Üniversitesi-Kosova)
Dr. Mustafa ZENGİN (Trabzon Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü)
Dr. Yeliz OKAY (İstanbul)
Arş. Gör. Berk YILMAZ (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Arş. Gör. Ebru KABAKÇI YEŞİLTEPE (Ege Üniversitesi)
Arş. Gör. Gökçehan Aysel YILMAZ (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Arş. Gör. Halis ÇAVUŞOĞLU (Bursa Uludağ Üniversitesi)
Arş. Gör. Maida RAHTE (Aziz Kiril ve Metodiy Üniversitesi-Makedonya)
Arş. Gör. Özge ÖZBAY KARA (Bartın Üniversitesi)

Arş. Gör. Samet DOYKUN (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Öğr. Gör. Dr. Adil ÇELİK (Cumhuriyet Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Abdullah KÜR (Marmara Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Almira KOÇ (Yıldız Teknik Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Aybike ÇELİK (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Aykut GÜNAYDIN (Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Ayşe ERBAY (Marmara Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Ayşe SEZER (Marmara Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Begüm ARSLAN (Ege Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Berkant ÖRKÜN (Marmara Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Berna KOLOT (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Buse Asena KARA (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Bilal BEKALP (Bursa Uludağ Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Cansu İRMAK (Marmara Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Dilay NAKIŞ (Kocaeli Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Emine BUHUR (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Emine TAŞ (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Fatma Burcu TÜRKER (Balıkesir Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Feyza ÇELİK (Marmara Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Gizem ALTINKAL (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Gizem EROĞLU (Marmara Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Gökhan KARABUDAK (Kırklareli Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Gülüzar DEMİR (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Meltem Deniz DOĞAN (İstanbul Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Önder YAŞAR (Marmara Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Saygın Kamil CELEPOĞLU (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Songül YEŞİL (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Suat AYHAN (Bursa Uludağ Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Suna Tuba TÜRKDOĞAN (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Şerife Sinem ÇELİK (Yıldız Teknik Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Tuğba AYDOĞAN (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Tuğşat GÜZELOĞLU (Bursa Uludağ Üniversitesi)
Lisansüstü Öğrenci Ufuk AYMAZ (Marmara Üniversitesi)
Öğrt. Yasemin TOKMAK (Millî Eğitim Bakanlığı)
Öğrt. Züleyha TÜRKERİ BALTACI (Millî Eğitim Bakanlığı)
Lisans Öğrencisi Banu ONAT (Çankırı Karatekin Üniversitesi)
Gazeteci Yazar Oğuz ÖZDEM (Nevşehir)

21. YÜZYIL FOLKLOR ARAŞTIRMALARINDA YENİ PERSPEKTİFLER

NEW PERSPECTIVES IN 21st CENTURY FOLKLORE STUDIES

Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü-Çanakkale/TÜRKİYE – mehmetaliyolcu@gmail.com

ÖZET: Ülkemizdeki geçmişi yüz yılı aşan folklor araştırmalarının 21. yüzyıldaki görünümü, mevcut birikime katkı yapmaktan öteye geçememektedir. Folklor disiplininin sınırlarının muğlaklığı, yöntemsel birtakım handikaplar, folklorun ontolojik doğasını da sorgulamamızı beraberinde getirmektedir. 1970'li yıllarda folklorun çalışma kadroları üzerine yapılan bazı tasnifler üzerine kurgulanan çalışma modelleri, çağımızın ruhunu yakalamaya yetmemektedir. Bu bağlamda çarpık kentleşme, çevre sorunları, küreselleşme gibi insanlığın ortak sorunlarını çözme çabalarında folklorik birikimden yararlanma ve bunlara dair çözüm önerileri sunma eksik kalmaktadır. Kültür bilimlerinin kendi aralarındaki sınırların kalktığı Batı akademisinde disiplinlerarası çalışmalarla çağın sorunlarına yanıt aranmaktadır. Türkiye'deki folklor araştırmaları da bu süreçten uzak kalmamalıdır. Bu çalışmada, 21. yüzyıl folklor araştırmalarında yeni araştırma modelleri, yöntemler, perspektifler tartışmaya açılacaktır. Sahanın ve kaynak kişinin anlamı ve kapsamı, derleme teknikleri, veri analiz yöntemleri, çalışma kadroları sorgulanarak bunlara dair öneriler yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Folklor Araştırmaları, Yeni Çalışma Kadroları, Yöntem.

ABSTRACT: *The 21st century appearance of folklore studies in our country, which has a history of more than a hundred years, cannot go beyond contributing to the existing accumulation. The ambiguity of the boundaries of folklore discipline, some methodical handicaps, and the ontological nature of folklore bring us to question. In the 1970s, the study models based on some classifications on the folklore working cadres were not enough to capture the spirit of our age. In this context, in the efforts to solve the common problems of humanity such as crooked urbanization, environmental problems and globalization, it is lacking to make use of folkloric accumulation and offer solutions for these problems. The interdisciplinary studies in the Western Academy, where the boundaries of cultural sciences have been lifted, seek answers to the age and the problems of the age. folklore research in Turkey should not remain distant from this process. In this study, new research models, methods and perspectives in 21st century folklore research will be discussed. The meaning and scope of the site and the source person, compilation techniques, data analysis methods, work staffs will be questioned and suggestions will be made.*

Keywords: *Folklore Research, New Work Cadres, Method.*

Giriş

Avrupa'da 19. yüzyılda biçimlenen sosyal bilimlerin kendi içinde oluşturdukları metodolojiler ve kendi aralarındaki sınır savaşları, şimdiye kadar yapılan kültür araştırmalarında yüzeysel bir bakış açısının kalıcılığını miras bırakmıştır. Geçen yüzyılda insanı inceleyen bilimlerdeki bu ayrışmacı yaklaşım, sosyologları kente, antropologları yazısız halklara, halk bilimcileri de köylüye hapsetmiş, bu alanlarda çalışan bilim adamlarını altından kalkılması gereken sorunları kendi dar alanlarında çözmeye itmiş; ancak toplumların diyalektiği, disiplinlerarası çalışmaları gerekli kıldığından Avrupalı gözüyle bilimler arasında yaratılan bu yapay ayrım, bu yüzyılda zihinlerde olmasa bile en azından yöntem ve alan araştırmalarında ortadan kalkmaya başlamıştır (Yolcu, 2014: 1).

Folklorun ontolojisine dair soruların başında şu gelmektedir: Tarihsel süreçte folklor, 19. yüzyılın ulus-halk odaklı anlayışını benimsemeye devam edecek midir, yoksa birey-doğa odaklı sanatsal ve kültürel dışavurumları inceleme yoluyla küreselleşme karşısında ifade çeşitliliklerini merkeze alan bir bilim olmaya mı yönelecektir? Bu soru, herhalde yüzyılımızı meşgul etmeye devam edecektir. Nitekim Batı dünyasında Aydınlanma sonrası gelişen birtakım ciddi teorik yönelimler, eleştirel anlamda kültür bilimlerine önemli katkılar sağlamıştır. Avrupa düşünce birikiminde rasyonel, maddeci ve ilerleme yasalarına bağlı İngiliz Fransız geleneği ile maneviyat odaklı kültüralist Alman romantizmi arasındaki karşıtlık, sosyal bilimleri derinden etkilediği gibi, bu bilimlere yön vermede oldukça etkili olmuştur (Yolcu, 2017: 1).

Özellikle Alman ve İskandinav kültür bölgelerinde 19. yüzyıl folklor araştırmalarında görülen romantik milliyetçi yaklaşımların Hıristiyanlık öncesi pagan kültürlerin ortaya çıkartılması ve yüceltilmesi yoluyla milli ruhun diriltilmesinde önemli işlevler üstlendiğini söylemek mümkündür. Bu bağlamda ülkemizdeki folklor araştırmalarının tarihi seyri de Alman folklorunun üstlendiği rolle paralellik arz eden bir görünümdedir. Türk folklor araştırmaları, Cumhuriyet'in ilk yıllarında imparatorluk geleneğinden ulus devlete dönüşen devlet yapımızı destekler tarzda dilde özleşme hareketleri ve Herder'in "milli ruhu"na atıf yaparcasına Anadolu köylüsüne yönelmiştir.

20. yüzyılın ikinci yarısının başlarında Amerikan folklorcuları arasında ortaya çıkan beşerî grup odaklı halk anlayışı ve kolektiviteden ziyade bireysel performatif süreçlere odaklanan birtakım teorik yönelimler 20-30 yıldır ülkemizde de ciddi karşılık bulmaya başlamıştır. Bununla birlikte daha

çok Uzakdoğu ve üçüncü dünya ülkelerinin benimsediği, UNESCO'nun ICH Sözleşmesi çerçevesinde küreselleşmenin karşısında pozisyon alan yerel kültürlerin korunması merkezli yeni stratejilerle beslenen folklor anlayışı, dar kapsamlı da olsa ülkemizde boy göstermeye başlamıştır.

Folklorda Yeni Araştırma Alanları

Türk folklor çalışmalarının uzun süre "halk edebiyatı" zemininde sınırlanması, sosyoloji ve antropolojinin kuramsal alt yapısı ve ilgilendikleri konularla buluşturulamaması; tek katmanlı/çift katmanlı kültüre sahip gruplar ayrımı ile endüstri öncesi ve sonrasına dair yapılan kronolojik bölümlendirmeler kendi özgün mecrasında bile disiplinimizin daralmasına neden olmuştur. Nitekim, Mustafa Açа'nın da ifade ettiği gibi (2018: 251), konuya dair yaşanan tartışmalar kültür bilimleri şubelerinin bağımsız veya ortaklaşa biçimde endüstriyel veya kentsel alanlar çoğunlukta olmak üzere karmaşık toplumsal yapıya sahip alanlara yönelmesinde etkili olmuştur. Amerikan antropolojisi ve etnolojisi karmaşık toplumsal yapıyla, semtler ve topluluklar gibi yerel birimlerden, devlet memurları, sosyal sınıflar ve özel mesleki gruplar gibi ortak kesimlerden ve hukuk sistemi ve ideolojiler gibi resmî kurumlardan oluşan kolektif sosyal yapıyı kastetmiştir. Avrupa ve Amerika kültür bilimlerinin siyasal ve sosyo-kültürel yapı bağlamında karmaşık toplumsal yapılar şeklinde adlandırdıkları kent bağlamlı sosyal örgütlenmelere yönelmesi, toplumsal ve siyasal politikalar geliştirmeleri bakımından önemli bir zaruretti.

Bu bağlamda Amerikan akademik ortamında yaşanan bu tartışma ve gelişmeler folklorun çalışma alanlarını doğrudan etkilemiş görünmektedir. 19. yüzyılda folklorun tarihle kurulan bağı neticesinde kırsal halk hayatını odaklaması hususu değişmiş, endüstriyel ekonomik ilişkilere dayalı kent hayatı disiplinimizin yeni çalışma alanı olarak ortaya çıkmıştır. Bu hususun nedenleri arasında 20. yüzyılda köyden kente göç eden devasa kırsal nüfusun işçi sınıfına evrilmesi de etkili olmuştur. Örneğin, "beşerî grup" kavramı kent folkloru çalışmalarının itici gücü olmuştur.

Ülkemiz açısından bakacak olursak; 1928 yılında Türk Halk Bilgisi Derneği'nin "Halk Bilgisi Toplayıcılarına Rehber" adlı kılavuzla başlayan, 1977'de Sedat Veyis Örnek tarafından daha ayrıntılı bir biçimde tasnif edilen folklor çalışma alanları 2002'de Özkul Çobanoğlu tarafından yeni eklemelerle güncellenmiştir. Yine de günümüzden baktığımızda 26 maddelik bu liste, revize edilerek folklorun yeni çalışma alanlarıyla zenginleştirilmeyi beklemektedir. Folklor bir kültür bilimi şubesidir ve doğası gereği kültür bilimlerinin diğer şubelerinden bağımsız olarak düşünülemez.

Örneğin, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, beşerî coğrafya gibi disiplinlerin yaklaşımlarından da beslenerek beden folkloru, kadın folkloru, kent folkloru, aile folkloru, meslek folkloru, geleneksel ekolojik bilgi, geleneksel bilgi vb. yeni konular çalışılmalı ve bunlar folklor kadrolarına dahil edilmelidir.

Kent Folkloru:

Folklor bileşenlerinin incelenmesi ve irdelenmesi gereken bir alan olarak önem arz eden kentlerin gelişim süreçleri, mahalle, sokak, ev gibi yerleşim yerleri gibi konulara ek olarak bu unsurlarla ilişkili etnik köken, göç, sosyal statü, eğlence biçimleri gibi bu yapıyı şekillendiren, belirleyen ve folklorun araştırma alanına giren konular bütüncül bir bakış açısı ile ele alınmalıdır (Aça, 2018: 252). Hem halk bilgisinin kent bağlamlı yaratım ortamlarına hem de kentteki sosyal grupların iletişim ve paylaşım stillerine odaklanan folklor çalışmalarına ihtiyaç vardır. Burada kimi alt-grupların diaspora biçimindeki örgütlenmiş yapıları da folklor yöntemleriyle incelenebilir. Yine, alışveriş, zaman geçirme ve tüketim kültürünü şekillendiren geleneksel tutumlar, apartman, site gibi toplu yaşam alanları, hafıza mekânları, sosyal gruplara ait günlük süreçler, sivil toplum örgütleri, kent ortamında suç eğilimlerini besleyen kültürel ortamlar ile popüler ikonlar disiplinlerarası bakış açısıyla yorumlanabilir.

Beden Folkloru:

Batı'da "bodylore" olarak bilinen terim, folklor çalışmalarında kültürel nedenlerle yapılan fiziksel formdaki tüm insan değişikliklerine atıfta bulunmak için kullanılan çağdaş bir terimdir. Folklorcu için bedenin sunulması; toplumun değerleri, estetiği ve somutlaştırılmış uygulamaları ile ilgili bilgi hazinesidir (Watts, 2007). Sosyal grupların belirleyici işaret ve simgeleri başta olmak üzere, beden üzerinde yapılan işlemler, giyim-kuşam ve süslenme tarzları, saç şekilleri, bedene işlenen simge ve yazılar beden folklorunun bileşenleridir. Beden folkloru bunların yanında, davranış biçimleri, beden etrafında oluşturulan inanış ve uygulamalar, davranışlar, bedenin simgesel anlamlarını da kapsar. Bu bağlamda beden folklorunu davranış folklorundan ayrı düşünmemek gerekmektedir. Yapılan saha çalışmalarında beden ve davranış kapsamında pek çok unsur derlenmiş, fakat bunlar antropologlarla sosyologların yaptıkları gibi bireysel ve toplumsal boyutlarıyla yerinde yorumlanıp anlamlandırılamamıştır, sadece alt alta sunulan veriler olarak kalmışlardır.

Medya Folkloru:

Sinema, televizyon, internet gibi görsel ve interaktif paylaşım alanları folklorun yeni bir yaratım ve icra ortamı olarak değerlendirilmelidir.

Buralarda hem yeni üretilen folklorik bilgi hem de var olan folklorik bileşenlerin sunumu analiz edilebilir. İnternetin dünyada yaygınlaşmasıyla, yaklaşık 30 yıllık tarihi inanlara nostalji duygusu vermeye yetecek ölçüdedir. Bu bağlamda Batı'da "internet tarihi müzesi" çalışmaları gündemdedir. Sosyal medyada yaygınlaşan iletişim tarzları ve simgeleri araştırılmayı beklemektedir. Yine sinema alanında "folklorik film" ve "filmik folklor" kavramlaştırmaları üzerinden içerik analizleri yapılabilir.

Kadın Folkloru:

"Kadın folkloru" kavramı, Amerikalı folklorcuların icat ettiği "women-lore" teriminden türetilmiştir. Bu kavram, kadının icra ettiği veya kadının merkezinde yer aldığı folklorun toplumsal cinsiyet tabanlı araştırılmasına verilen addır. Ülkemizde her ne kadar kadını odaklayan folklor çalışmaları yapılıyor olsa da toplumsal cinsiyetle ilişkili kültürel bağlamda cinsel kimliğin toplumsal inşası, özel ve kamusal kültür içindeki kadınlık, erkeklik ve hiyerarşiler yeterince çözümlenememiştir. Genelde kadın odaklı folklor çalışmaları mevcut durumun etnografik betimlenmesinden veya metinlerde kadının yerinin tespitinden ileri gidememiştir. Dolayısıyla folklorda feminist bilgiye dayalı teorik arka planla desteklenen kadın folkloru çalışmalarına ihtiyaç vardır.

Geleneksel Ekolojik Bilgi:

"Geleneksel ekolojik bilgi (GEB)" kavramı 1980'li yıllarda terimleştirilmiştir ve ülkemizdeki folklor araştırmalarında kullanımının 4-5 yıllık bir geçmişi vardır. Geleneksel ekolojik bilgi insanların çevre ile ilişkisiyle bağlantılı, kuşaktan kuşağa aktarılan bilgi, inanç ve uygulamalar olarak tanımlanabilir. Batı'da doğayla barışık bir kalkınma, ekolojik problemlere gelenekten yaklaşan perspektifler, çevre etiği, endüstriyel ekonomiye dayalı modern toplumların doğayı istismar odaklı kalkınma stratejilerine alternatif bakış açıları bu kavram etrafında tartışılmaktadır. Folklor GEB bilgisinin ana taşıyıcısıdır ve bu nedenle folklorculara büyük işler düşmektedir.

Sonuç

Son yıllarda ülkemizde folklorun yeni yüzyıldaki mecrasına ve işlevlerine dair tartışmalar, bu toplantıdaki bazı bildirilerde de görüldüğü gibi, devam edecek gibi durmaktadır. Grup folkloru odaklı yeni bakış açıları, gelenekçi folklorcuların kırsal-pastoral veya tarihsel popülasyonlar üzerine kurguladıkları geleneksel yaklaşımlarının karşısında konumlanmıştır. Maalesef, folklor çalışmalarının önemli bir kısmı ham derleme bilgisinin sunulmasını amaç haline getirmekte, etnografik-

folklorik bir betimlemeyi yöntem olarak benimsemektedir. Yine, alanımızın akademik ortamında yapılan halk edebiyatı çalışmalarında Dede Korkut, Danişmendname vb. tarihi metinlerin incelenmeleri, yüzeysel "edebi metin kritiği"nden öteye geçememektedir. Bir folklor çalışması için öncelikle "bilimsel/toplumsal sorunların çözümüne katkısı nedir?" sorusunu sormamız gerekmektedir. Bir folklor çalışmasının problemi ve yöntemi olursa, bilimsel/toplumsal sorunların çözümünde nihai amaçlara sahip olursa disiplinimiz açısından bu çalışma anlamlı hale gelecektir.

1970'li yıllarda folklorun çalışma kadroları üzerine yapılan bazı tasnifler üzerine kurgulanan çalışma modelleri, çağımızın ruhunu yakalamaya yetmemektedir. Bu bağlamda çarpık kentleşme, göç, çevre sorunları, küreselleşme, kadın sorunu, eğitim, istihdam, kaynak yönetimi gibi insanlığın ortak sorunlarını çözme çabalarında folklorik birikimden yararlanma ve bunlara dair çözüm önerileri sunma eksik kalmaktadır. Kültür bilimlerinin kendi aralarındaki sınırların kalktığı Batı akademisinde disiplinlerarası çalışmalarla çağın sorunlarına yanıt aranmaktadır. Türkiye'deki folklor araştırmaları da bu süreçten uzak kalmamalıdır. Bu bağlamda antropoloji, sosyoloji, psikoloji gibi folklora göre teorik birikimi daha fazla olan bilimlerle kesişen disiplinlerarası çalışmaların yapılması kısırdöngüden kurtulmamıza vesile olacaktır.

KAYNAKÇA

Açа, Mustafa. (2018). "Türkiye'de Halk Bilim Araştırmaları ve Kentsel Kültür: Bazı Notlar ile Tavsiyeler". *4. International Congress of Turkology: Turkic Peoples Through the Ages and Lands (Polonya-Varşova, 21-23 Eylül 2016).* Warsaw: University of Warsaw Faculty of Oriental Studies, 250-257.

Watts, Linda S. (2007). *Encyclopedia of American Folklore.* New York: Facts On File, Inc.

Yolcu, M. Ali. (2014). *Türk Kültüründe Evliliğe Bağlı Tabu ve Kaçınmalar*. Konya: Kömen Yayınları.

Yolcu, M. Ali. (2017). "Giriş: Kadın Folkloru Üzerine". *Kadın Folkloru: Kuram ve Yöntem Üzerine Yazılar.* (Ed. M. A. Yolcu). Konya: Kömen Yayınları, 1-16.